

Çelikle Çay Üretimi

Ayhan Haznedar -Ziraat Mühendisi

Nitelikleri, kalitesi ve diğer özellikleri belirlenen çay klonlarının hızlı, yoğun ve ucuz bir şekilde üretilmesi için en uygun yöntemdir. Çelik alınacak klon ocaklar, Kasım-Aralık ayında derin budamaya (20-25 den cm) tabi tutulur.

Budanan ocaklardaki sürgünler serbest büyümeye bırakılır ve sürgünlerin boyları 50-60 cm uzunluğa ulaştığında, tepe tomurcuğunun aktif dönemden dormant döneme geçmesi ile vejetatif gelişme döneminin durması neticesinde, çay kalemlerindeki en alttaki yaprak koltuğunda generatif gözün (çiçek tomurcuğunun) belirmesi ile çelik üretimi için ideal olan kalemlerin alınma zamanı gelmiştir.

Bu gelişim süreci bölgedeki ekolojik şartlara bağlı olmakla birlikte genel olarak Temmuz ayının ikinci yarısında olmaktadır. İyi çelik tam olgunlaşmış sağlıklı zarar görmemiş yaprağa sahip koltuk altı tomurcuğu sürmemiş uyku halinde (dormant) ya da sadece kabarmış tomurcuk şeklinde ve sert yeşil gövdeye sahip olmalıdır.

Çelik alma tekniği:

Çelik alınacak çay kalemleri, başparmak ve parmaklar arasında bükülme (eğilme esnekliği ile) ile test edilir.

Tepedeki çok yumuşak kısım ve dipteki sert kısım çelik yapmak için uygun değildir. İyi kalemler eğilebilir ve esnek olmalıdır. Alınacak çelikler tek boğumlu 3-4 cm uzunluğunda yaprak hizasındaki koltuk altı tomurcuğun hemen yukarisından tepesi 45 derecelik bir açı ile kesilmeli, dip kısmı da kesilen üst kısmın ters istikametinde aynı açı ile meyilli kesilmelidir. Çeliklerin uçlarında çentik kalmayacak şekilde keskin bir şekilde kesilmelidir.

(Fotoğraftaki ideal çay çeliği)

Çeliklerin köklenmesi için uygun toprak

İçinde organik madde bulunan kum ve kil karışımı olan orta ağırlıkta iyi işlenmiş tarım toprağı uygundur. Kumlu, killi veya milli topraklar uygun değildir.

Ph değeri 4.5 ve 5.5 arası en iyisidir. Bu Ph dışındaki değerlerde Ph yüksekse alüminyum sülfat veya Ph düşükse sönmüş kireç ile belirtilen ph değerlerine ayarlanmalıdır.

Çelikleri köklendirme tavaları genelde 120 cm genişlikte ve uygun bir uzunlukta olmalıdır. Toprak yüzeyindeki drenaj kanalı yağış ve sulama suyunu iyi bir şekilde drene edebilmesi için hafif eğimli, ve bükümlü olmalıdır.

Polietilen Torbalarda Üretim

Hazırlanan çay çelikleri 15 cm genişlik 22 cm uzunluğundaki polietilen torbalara dikilir.

Polietilen torbalara çelikler konulmadan çeliklerin kökleneceğı uygun toprak metaryali hazırlanır.

Özellikle ağır topraklar, kumlu ve fakir topraklar çeliklerin köklenmesi için uygun bir ortam değildir.

Çeliklerin kökleneceği uygun toprak orta ağırlıkta organik materyalce zengin ve elenmiş(4 no'lu elekten geçirilir) olmalıdır. Elenen toprak yabancı ot ve diğer hastalıklara karşı dezenfekte (fumigasyon) edildikten sonra elde edilen toprak çok bastırılmaksızın polietilen torbalara doldurulmalıdır.

Çeliklerin Dikimi

Çelikler için en iyi dikim zamanı gün içerisinde sıcak olmayan serin zaman içinde olmalıdır. Toprak yüzeyinde önce 5 cm' lik bir çivi veya çukur acıci ile delikler açılır. Açılan delik çeliğin sapından biraz daha kısa olmalıdır. Deliğin yönü yaprağın neredeyse dik duracak şekilde pozisyonuna uygun olmalıdır. Eğer yağmur yoksa çelikler en az dikimden 24 saat önce uygun şekilde yastıklarda sulanmalıdır. Çeliğin üst bölgesi toprak yüzeyinden en az 4-5 mm yukarıda olacak şekilde yani sürececek olan üst tomurcuğun korunacak şekilde zarar verilmeden dikilir. Ve ana yaprak dik pozisyonda tutulur. Çelikleri güneşin etkisi ile oluşan yanma zararı ve yaprataki kurumayı engellemek için ana yapraklar nemli olmalı, çelikler doğu veya batıyı gösterecek şekilde hepsi aynı yönde dikilmelidir. Dikilen çeliklerde oluşan havayı atmak için (çıkarmak) toprak yüzeyi parmak uçları ile bastırılmalıdır. Toprak yüzeyi rutubetli olmalı ve korunmalıdır. (içi su dolmuş halde değil) Yeni dikilmiş çeliklerin hassasiyetleri göz önüne alınarak doğrudan güneş ışığı ile teması önlenmelidir. Yapılacak Gölgeleme gün ışığının en az % 60-70 inı geçirmemelidir. Kuzey ışığı ise idealdir.

Sera Şartlarında Kontrollü Çay çeliklerinin Köklendirilmesi

Sera şartlarında çay çeliklerinin köklendirilmesi hem emek iş yoğunluğu hem çeliklerin kontrolü ve köklenme oranının yüksekliği açısından açıısından daha uygulanabilir bir yöntemdir.

Özellikle sera şartlarında köklendirme ortamı olarak kullanılan perlitin steril olması ve çeliklerin köklenmesi için uygun materyal olması nedeni ile köklenme başarısını artırmaktadır. Bunun yanında çeliklerin nem kaybını önlemek için otomatik zaman ayarlı sislenme ortamı ve sera içi gölgeleme materyali köklenme yüzdesini çok önemli bir derecede artırmaktadır.

Sera içerisindeki üretimin şartları diğer üretim şartlarına nazaran en önemli avantajı çok dar bir alanda fazla sayıda çeliklerin kontrolü ve köklendirilmesidir.

Sera içerisinde hazırlanan çelikler köklendirme ortamına dikilmeden önce iyi bir şekilde ortam sulanmalıdır. Çelikler dikildikten sonra tekrar hafif bir sulama yeniden yapılmalıdır.

Çelikler dikimden itibaren yaklaşık 90-120 gün arasında köklenmektedirler. Köklenen çelikler topraklı polietilen torbalara aktarılır. Burada yaklaşık olarak 24 ay içerisinde gelişim sürecini tamamlayan yaklaşık 50-60 cm olan fidanlar dikilecekleri bahçelere nakledilerek dikim tekniğine uygun bir şekilde çay bahçesi tesis edilir.

